

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ

Ekonomik Araştırmalar Departmanı

Aralık 2020

Ayşe Özden

Müdür

aozden@atbank.com.tr

Ömür Seheri

Müdür Yardımcısı

oseheri@atbank.com.tr

Dr. Ömer Ersan

Uzman

oesan@atbank.com.tr

Demir Çelik Sektörü

- 1. Ekonomik Görünüm**
- 2. Küresel Demir Çelik Sektörü**
- 3. Türkiye Demir Çelik Sektörü**
 - 3.1. SWOT Analizi**
 - 3.2. Genel Bakış**
 - 3.3. Demir Çelik Üretimi**
 - 3.4. Demir Çelik Tüketimi**
 - 3.5. Demir Çelikte Dış Ticaret**
 - 3.6. Demir ve Çelik Sektöründe Finansman Yapısı**
- 4. Genel Değerlendirme ve Geleceğe Yönelik Beklentiler**

Demir Çelik Sektörü

1. Ekonomik Görünüm

OECD Eylül 2020 Tahminleri		
Reel Büyüme (%)		
	2020	2021
Dünya	-4,5	5,0
ABD	-3,8	4,0
Euro Alanı	-7,9	5,1
Almanya	-5,4	4,6
Japonya	-5,8	1,5
İngiltere	-10,1	7,6
Çin	1,8	8,0
Hindistan	-10,2	10,7
Brezilya	-6,5	3,6
Türkiye	-2,9	3,9

Küresel ticaret 2020 yılının son çeyreğinde de Covid-19 salgını ve alınan tedbirler nedeniyle daralmaya devam etmiştir. Covid-19 vaka sayısındaki artış dünya genelinde devam etse de uluslararası finans kuruluşları dünya genelinde ekonomik aktivitedeki daralmanın beklentilerden daha yavaş olacağı öngörüsüyle tahminlerinde güncelleme yapmıştır. Fitch küresel ekonominin %4,4 daralacağını tahmin ederken OECD ise %6 daralma beklentisini %4,5'a revize etmiştir.

IMF; yayımladığı güncel Dünya Ekonomik Raporu'nda ise 2020 yılı için küresel ekonomik daralma tahminini %4,4, 2021 büyüme tahminini ise %5,2 olarak belirledi. Küresel ekonomik toparlanmanın devam etmekle birlikte özellikle gelişmekte olan ülkelerin

virüs öncesi projeksiyonlarına göreli yaşadıkları kaybın, gelişmiş ülkelere nazaran daha fazla olduğunun altı çizilmektedir.

COVID-19'un ekonomilere etkisini azaltmak amacıyla hükümetler ve merkez bankaları sene başından beri ciddi boyutlarda teşvik paketleri açıkladılar. Hükümetler sağlık krizini engellemek ve hem hane halkı hem de işletmelere destek vermeye odaklanırken, pandemi sonrası döneme hazırlık adına ekonomileri hazırlamak konusunda çalışmalara devam etmektedir.

ABD ekonomisi 2020 ikinci çeyreğinde yıllıklandırılmış olarak çeyreklik bazda %31 daralırken üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre %33 oranında genişledi. Euro Alanı ise ikinci çeyrekte %12 küçülmülmesine rağmen aynı dönemde %13 ile rekor bir büyüme performansı sergiledi. Virüsün ilk gözlemlendiği yer olan Çin'de ise yılın üçüncü çeyreğinde %5 büyüme gerçekleşti.

Fed faizleri %0-0,25 aralığında sabit bırakırken, yeni para politikası stratejisi çerçevesinde enflasyonun ortalama %2 hedefine ulaşmaya kadar para politikasını gevşek tutmaya devam edeceği sinyali verdi. Ekonominin beklenenden hızlı bir şekilde toparlandığını ancak koronavirüsün ekonomik aktivite, istihdam ve enflasyon üzerinde risk oluşturduğunu belirtti.

Koronavirüs salgınında sonbahar aylarıyla birlikte vaka sayılarındaki artışın talep kaygılarını yükseltmesinin yanı sıra Libya'da petrol sahalarının tekrar faaliyete geçmesiyle birlikte petrol fiyatlarının Mayıs ayından bu yana en düşük düzeye inmesine neden oldu.

Dünya ekonomisi ile paralel 2020 yılının ilk yarısında pandemi etkisiyle %3 daralan Türkiye ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde %6,7 büyüme performansı ile en hızlı büyüyen G20 ülkesi oldu. Salgın önlemlerinin yaz aylarıyla birlikte azalması, ekonomilerin yeniden açılması ve küresel olarak normalleşme süreciyle birlikte artan özel tüketim ve yatırım harcamalarının katkısıyla iç talep büyümeye 15,8 puan katkı yaparken, Covid-19 salgını nedeniyle düşen küresel talebe bağlı olarak zayıf ihracat nedeniyle dış talep büyümeyi 9,1 puan aşağı çekti.

Demir Çelik Sektörü

Dünya genelinde artan vaka sayıları ve Türkiye’de salgınla mücadele adına alınacak tedbirler önümüzdeki dönem için belirsizlik yaratmaya devam etse de; beklentilerden güçlü gelen üçüncü çeyrek verisi ile birlikte 2020 yılı Türkiye ekonomisi için %2 daralma beklentimizi %0,5 büyümeye olarak revize ediyoruz.

Küresel olarak uzun süre düşük kalmaya devam edecek faiz oranları ve zayıflayan doların desteğiyle gelişmekte olan ülkelere artmasını beklediğimiz sermaye girişleri, artan risk iştahı ve yurtiçinde büyümeyi destekleyici ve enflasyonu düşürmeyi amaçlayan para ve maliye politikaları ile 2021 yılında Türkiye ekonomisinin %4,5 büyüyeceğini tahmin ediyoruz. Bununla birlikte, en büyük ihracat ortağımız olan Avrupa’da toparlanmanın 2021 yılında gerçekleşmesi, küresel bazda destekleyici para ve maliye politikalarının devam edeceğine ilişkin sinyaller ve iç talep desteği ile de 2021 yılında Türkiye ekonomisinin %4,5 büyüyeceğini tahmin ediyoruz.

Yılın ilk sekiz ayında işsizlik oranı %13,21 seviyesine gerilerken aynı dönemde tarım dışı işsizlik oranı %15,7 seviyesinde gerçekleşti.

Covid-19 döneminde TL’de kaydedilen hızlı değer kaybı enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratmaya devam etmektedir. Yılın ilk onbir ayında enflasyon %14 seviyesine yükselirken TL’de devam eden değer kaybı ve emtia fiyatlarında görülen artış ile birlikte yıllık üretici fiyatları yükselmeye devam ediyor. Bu da enflasyon üzerinde maliyet yönlü baskıların arttığına işaret etmektedir. Önümüzdeki dönemde enflasyon seyrini kur kaynaklı devam eden maliyet baskısı, emtia fiyatları ve iç talep dinamikleri belirlemeye devam edecektir. Bu nedenle yılsonu enflasyon tahminimizi %13’e yükseltmiştik ve enflasyon tahminimizin üzerinde yukarı yönlü risklerin olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca, Merkez Bankası yılın son Enflasyon Raporu’nda 2020 yılsonu enflasyon tahminini %8,9’dan %12,1’e yükseltmiştir. TL’de görülen değer kaybının neden olduğu kur geçişkenliği, gıda fiyatlarındaki artış ve küresel ekonomideki artan vaka sayılarıyla birlikte devam eden belirsizlik nedeniyle enflasyon görünümü üzerindeki olumsuz etkiler devam etmektedir.

Yılın son çeyreğinde piyasaları şaşırtmaya devam eden Merkez Bankası Aralık ayı toplantısında politika faizini 200 baz puan arttırarak güçlü parasal sıkılaştırmaya devam ederek %15’den % 17 ye yükseltti. Faiz artırım kararı ile 2021 yılı Para ve Kur Politikası sunumunda ön plana çıkarılan fiyat istikrarının önemi ve verilen mesajlar bir kez daha ön plana çıkarılmıştır. Enflasyon görünümü açısından olumlu olarak değerlendirdiğimiz karar ile 2021 yılında ek bir sıkılaştırmaya gidilmeyeceğini ve bir sonraki Merkez Bankası hamlesinin faiz indirimi olacağını tahmin ediyoruz. 2021 yılsonu enflasyon tahminimizi %11 olarak koruyor ve 2021 ilk yarısında faizlerin sabit tutulmasını bekliyoruz. Merkez Bankasının yılın son toplantısında faiz artırım kararı ile Türkiye gelişmekte olan ülkeler arasında gerçekleşen Kasım ayı %14 enflasyon gerçekleşmesine göre %2.6 ile en yüksek reel faiz veren ülkeler arasında yer almaktadır.

Dünya genelinde artan vaka sayıları, turizm gelirleri üzerindeki belirsizlikler ve dış ticaret açığındaki genişleme cari denge üzerinde baskı yaratmaya devam etmektedir. Yıllık rakamlar ile 12 aylık cari açık yılın ilk dokuz ayında 27,5 milyar dolara yükselmiştir. Dış ticaret açığında devam eden genişleme ve hizmetler dengesi üzerindeki belirsizliklerle birlikte bu yıl cari dengenin 30 milyar dolar açık vereceğini hesaplıyoruz.

Demir Çelik Sektörü

Salgının seyrine ilişkin belirsizlikler bütçe görünümü üzerinde baskı yaratmaya devam ediyor. Eylül sonunda açıklanan Yeni Ekonomi Programı (YEP) tahminlerine göre, 2020 yılında bütçe açığı/GSYH oranının %4,9 düzeyinde gerçekleşmesi bekleniyor.

Moody's de Türkiye'nin uzun vadeli döviz cinsinden kredi notunu "B1"den, "B2"ye düşürürken, görünümü ise "Negatif" de bırakmıştır. Aralık ayında yapılan gözden geçirme toplantısında ise Türkiye'nin notunu değiştirmemiştir.

Türk bankacılık sektörünün 10 aylık kümülatif karı %21 artışla 50 milyar TL olarak gerçekleşirken, kümülatif özkaynak getirisi ise 46 baz puan azalarak Ekim ayında %11,57 seviyesinde gerçekleşti.

Sektörün toplam aktif büyüklüğü 2019 yıl sonuna göre %39 artarak 6,236 milyar TL ye ulaşırken krediler ise aynı dönemde %38 artarken mevduat kalemi %40 genişledi.

Sermaye yeterlilik oranı sabit seyrederek %19,4 seviyesinde kalırken, çekirdek sermaye yeterlilik oranı ise aylık bazda 15 baz puan zayıflayarak %14,7 seviyesinde gerçekleşti.

Covid-19 salgınının olumsuz etkileri ve yoğun düzenlemelere rağmen sektördeki büyüme yılın ilk yarısında olumlu bir şekilde performans göstermiştir. Ancak parasal gevşeme ve yeni düzenlemelerin kredi büyüme odaklı oluşu başta cari açık ve enflasyon olmak üzere başka dengesizliklere sebep olmuş gözükmemektedir. 2020 yılı için sektörün karında bir önceki yıla göre %26 seviyesinde artış bekliyoruz. Krediler de ise %40 TL kredi büyümesi ve kurdan arındırılmış olarak toplam %24 kredi büyümesi tahmin ediyoruz.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020T	2021T
Nominal GSYH (TL milyar)	1.810	2.044	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280	4.790	5.497
Nominal GSYH (USD milyar)	950	935	862	857	851	789	757	683	662
Reel GSYH (%)	8,5	5,2	6,1	2,9	7,4	2,8	0,9	0,5	4,5
TÜFE	9,00	9,9	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,0	11,0
Dış ticaret dengesi (USD milyar)	7,4	8,2	8,8	8,5	11,9	20,3	11,8	-25,5	-36,0
İhracat (USD milyar)	-99,8	-84,5	-63,3	-56,0	-76,7	-55	-16,6	171,4	188,5
İthalat (USD milyar)	151,8	157,7	143,9	142,6	157,1	168	182,3	196,9	224,5
Cari denge (USD milyar)	251,6	242,2	207,2	198,6	233,8	222,3	198,9	-30,00	-19,00
Cari denge (GSYH %)	-65,0	-43,6	-32,2	-32,6	-47,1	-27,6	8,7	-4,4	-2,9
Konsolide Bütçe Dengesi (GSYH %)	-6,8	-4,7	-3,7	-3,8	-5,5	-3,5	1,1	-5,5	-4,8
Faiz Dışı Denge (GSYH %)	-1,0	-1,1	-1,0	-1,1	-1,5	-2,0	-3,0	-3,0	-2,0
Merkez Bankası politika faizi (%)	1,7	1,3	1,3	1,0	0,3	0,2	-0,5	17,00	14,0
USD/TL yıl sonu	6,8	8,3	7,5	8,0	8,0	24,0	12,0	7,88	8,70
EUR/TL yıl sonu	2,13	2,32	2,92	3,53	3,79	5,32	5,94	9,25	10,05

Demir Çelik Sektörü

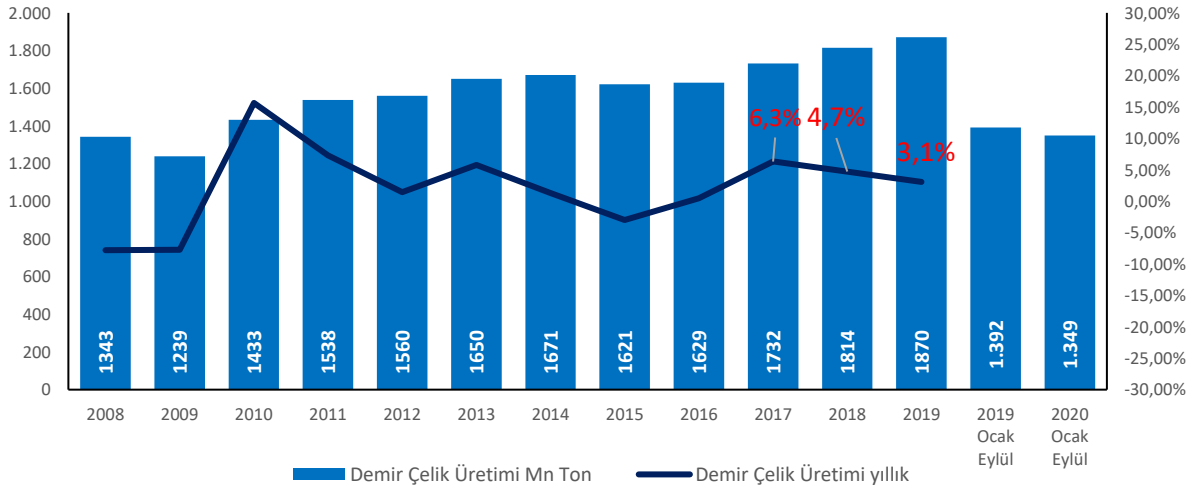
2. Küresel Demir Çelik Sektörü

Demir çelik sektörü küresel olarak önemli bir ekonomik güç ve sermaye yoğun bir sektördür. Ülkelerin kalkınmasında önemli bir rol oynayan sektör, küresel ekonomiye de destek sağlamaktadır. Demir çelik sektörü otomotiv, inşaat, gemi, çelik, cam, uçak, demiryolu, vagon, makine ve beyaz eşya gibi sektörlerin üretimlerine girdi olmaktadır. Bu nedenle sektörde oluşabilecek herhangi bir sorun diğer sektörlerle hızlı bir şekilde yayılma olasılığından dolayı stratejik öneme sahiptir. Dünya demir çelik üretiminde Çin, ABD, Japonya, Hindistan ve Rusya ana üreticiler olarak göze çarpmaktadır. Ancak şu anda sektör zayıflayan küresel ekonominin ve koronavirüsün baskısı altında bulunmaktadır.

Sanayi üretimi ve sanayi sektörü ülkelerin kalkınmasında en önemli sektör olarak ortaya çıkmakta olması nedeniyle demir çelik sektörünün ülkelerin kalkınması açısından gelişme ve rekabet gücüne sahip olması çok önemlidir. Demir çelik sektörü sermaye yoğun bir sektör olmasının yanı sıra, yüksek teknolojiye ağır makinelerin yatırımını da içermektedir.

Toplam büyüklüğü yaklaşık olarak 2,5 trilyon dolar olan sektör, dünya ekonomisinin yaklaşık %3,8'ini oluşturmakta olup, doğrudan 6 milyondan fazla kişiye istihdam yaratmaktadır. Oxford Economics'in araştırmasına göre demir çelik sektörü, her bir dolar değerinde, hammadde, mal, enerji ve hizmet alımları nedeniyle küresel ekonominin diğer sektörlerinde 2,50 dolar daha fazla katma değer sağlamaktadır. Bu durum sektörün 1,2 trilyon dolardan fazla katma değer ürettiğini göstermektedir. Demir çelik sektöründeki küresel tedarik zincirinde her iki iş için on üç iş daha desteklenmekte olup toplamda, yaklaşık 40 milyon kişi bu tedarik zincirinde çalışmaktadır.

Dünya Demir Çelik Üretimi (milyon ton)

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

Koronavirüsün demir çelik pazarına etkisi çok büyük etkisi olmuş ve küresel üretimi düşmüştür. Çin'deki fabrikalar üretime yeniden başlarken, dünyanın geri kalanındaki tüm büyük bölgelerdeki demir çelik üreticileri zayıf alıcı talebi, lojistik sıkıntısı, tedarik zinciri darboğazlar ve koronavirüs önlemleri kapsamında üretime başlamaya çalışmaktadır.

Demir Çelik Sektörü

Çin'de, demir çelik üretimin toparlanmaya başladığına dair öncü işaretler olmasına rağmen üretim ve satışlar hala 2019 seviyelerinin oldukça altındadır. Avrupa ve Amerika'da benzer ama gecikmeli bir iyileşme modeli varsayarsak, satış ve üretim hacimlerinde iyileşme 2020 yılının son çeyreğinden önce gerçekleşmesi olası değildir.

2019 yılında Dünya Çelik Birliği (WSA) verilerine göre, dünyada 1.870 milyon ton demir çelik üretilmiştir. WSA verilerine göre, dört yıl üst üste büyüme ve 2019 rekor düzeyde 1.870 milyon ton üretimin ardından *2020 yılının ilk dokuz ayında yıllık %3,1 düşüşle 1.349 milyon ton olmuştur.*

Asya, 2020'nin ilk dokuz ayında %0,2 artışla 1.002 milyon ton demir ve çelik üretirken, Avrupa Birliği ise 2020'nin ilk dokuz ayında yıllık %17,9 düşüşle 99,4 milyon ton demir ve çelik üretmiştir. Kuzey Amerika'nın 2020'nin ilk dokuz ayında demir ve çelik üretimi yıllık %18,2 düşüşle 74 milyon ton olmuştur. Çin, Eylül 2020'de yıllık %10,9 artışla 92,6 milyon ton demir ve çelik üretirken, Hindistan aynı dönemde yıllık %2,9 düşüşle 8,5 milyon ton demir ve çelik üretmiştir.

Dünya demir çelik üretimi, 2019 yılında bir önceki seneye göre %3,1 artarak 1.870 milyon tona ulaşmıştır. Ham çelik üretimi 2019 yılında Asya ve Orta Doğu hariç tüm bölgelerde daralmıştır. Dünyadaki demir ve çelik üretiminin yarısından fazlası Çin'de yapılmıştır. Buna ek olarak 2010 yılından beri toplam üretimin yarısından fazlası Çin'de gerçekleşmektedir. Küresel üretimin %6'lık kısmı olan 111,2 milyon ton üretim ise Hindistan'da gerçekleşmiştir. Küresel üretimin %5,3'lük kısmı olan 99,3 milyon ton üretim ise Japonya'da gerçekleşmiştir.

Dünya Demir Çelik Üretiminde ilk 10 Ülke			
Bölge	2019	2018	Değişim
Çin	996,3	920	8,3%
Hindistan	111,2	109,3	1,7%
Japonya	99,3	104,3	-4,8%
Amerika Birleşik Devletleri	87,9	86,6	1,5%
Rusya	71,6	72	-0,6%
Güney Kore	71,4	72,5	-1,5%
Almanya	39,7	42,4	-6,4%
Türkiye	33,7	37,3	-9,7%
Brezilya	32,2	35,4	-9,0%
İran	31,9	24,5	30,2%

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

Son 30 yılda, ekonominin sanayileşmesi ve kentleşmesi sayesinde Çin'in demir çelik üretimi hızla arttı. Özellikle son on yılda demir ve çelik üretiminin genişlemesi, Çin'in hammadde, özellikle demir cevheri ve kok şeklinde taş kömürü talebinin önemli bir itici gücü olmuştur. Bu durum Çin'in bu malları ithalatında kayda değer bir artışla sonuçlanmıştır. Bunun bir sonucu olarak Asya bölgesinde üretim, 2019 yılında yıllık %5,7 artışla 1.342 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Avrupa Birliği, 2019 yılında yıllık %4,9 düşüş ile 159,4 milyon ton demir çelik üretmiştir. Almanya, 2019 yılında yıllık %6,5 düşüşle 39,7 milyon ton demir çelik üretmiştir.

Demir Çelik Sektörü

İtalya, 2019 yılında yıllık %5,2 düşüşle 23,2 milyon ton demir çelik üretirken, Fransa yıllık %6,1 düşüşle 14,5 milyon ton üretmiştir. İspanya ise 2019 yılında yıllık bazda %5,2 düşüşle 13,6 milyon ton demir çelik üretmiştir. Kuzey Amerika'da demir çelik üretimi 2019 yılında yıllık %0,8 düşerek 120 milyon ton olmuştur. ABD 2019 yılında yıllık %1,5 artışla 87,9 milyon ton demir çelik üretmiştir. Bağımsız devletler topluluğu bölgesinde demir ve çelik üretimi 2019 yılında yıllık %0,5 azalışla 100,4 milyon ton olurken, Rusya yıllık %0,7 azalışla 71,6 milyon ton demir çelik üretmiştir. Ukrayna 2019 yılında yıllık %1,2 azalışla 20,8 milyon ton demir çelik üretmiştir. Orta Doğu bölgesinde demir çelik üretimi 2019 yılında yıllık %19,2 artışla 45,3 milyon ton, Güney Amerika bölgesinde yıllık %8,4 düşüşle 41,2 milyon ton ve Afrika bölgesinde demir ve çelik üretimi 2019 yılında yıllık %2,3 düşüşle 17 milyon ton olmuştur.

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

Dünya Demir Çelik Tüketiminde ilk 10 Ülke (Milyon Ton)			
Bölge	2019	2020T	Değişim
Çin	907,5	980,1	8,0%
Hindistan	102,6	81,9	-20,2%
Amerika Birleşik Devletleri	97,7	82,3	-15,8%
Japonya	63,2	50,8	-19,6%
Güney Kore	53,2	48,9	-8,1%
Rusya	43,7	40	-8,5%
Almanya	35	29,7	-15,1%
Türkiye	26	28,6	10,0%
İtalya	25	19,6	-21,6%
Meksika	24,6	21,3	-13,4%

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

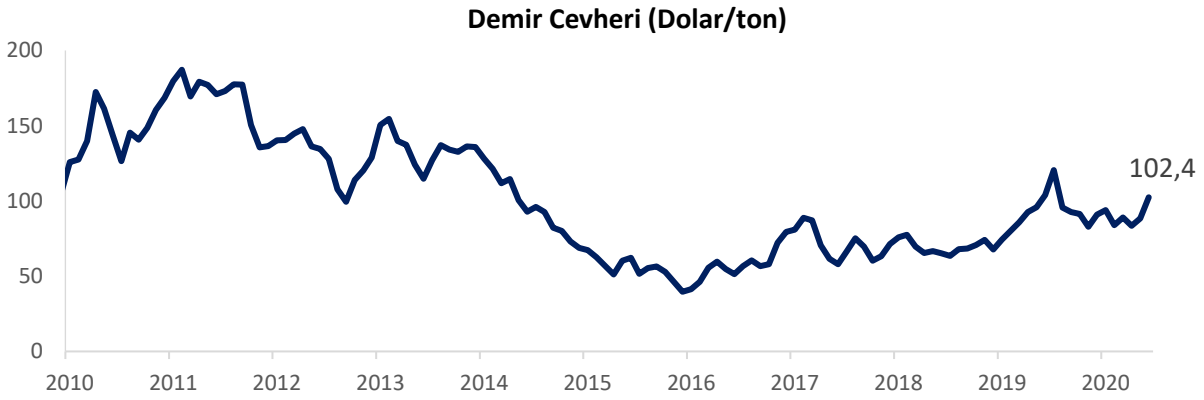
Dünya Çelik Birliği tarafından sunulan verilere göre, küresel olarak 2019 yılında bir önceki seneye göre %3,4 artışla yaklaşık 1.768 milyon ton demir çelik satılmıştır. Dünya demir çelik satışları 2010-2019 yılları arasında ortalama %4,5 büyümüştür.

Demir Çelik Sektörü

Dünya Çelik Birliği 'nin verilerine göre küresel ham çelik üretimi Ağustos ayında 2020 yıl geneli için Şubat ayından beri ilk defa artış göstererek %0,6 yükselmiştir. Lakin 2020 yılı ilk sekiz ayı kümülatif rakamlara baktığımız zaman dünya çelik üretimi %4 daralmıştır. Lider konumdaki Çin'in üretimi Ağustos ayında %8,4 artarken, diğer ilk beş sıradaki Hindistan, Japonya, Güney Kore ve ABD'de üretimdeki düşüş devam etmiştir. Aybı dönemde Avrupa'da üretim %19 gerilemiştir.

Dünya Çelik Birliği verilerine göre, küresel çelik talebi 2020 yılında %2,5 daralarak 1.725 milyon ton olacağı ve 2021 yılında ise %4,1 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Gelişmiş ülkelerin talebinin bu yıl %15 oranında gerileyeceği, 2021'de ise %8 artacağı tahmin ediliyor. Çin hariç gelişmekte olan ülkeler için talepteki değişimin 2020 ve 2021'de sırasıyla -%12 ve %11 olması beklenmektedir.

Dünya Çelik Birliği tarafından sunulan bölgesel tahminlere göre, Çin'de demir çelik satışları 2020 yılında %8 artarak 980,1 milyon ton, Hindistan'da ise demir çelik satışları 2020 yılında %20,2 daralarak 81,9 milyon ton olması beklenmektedir. ABD'de ise demir çelik satışları 2020 yılında %15,8 daralarak 82,3 milyon ton olması tahmin edilmektedir.

Kaynak: New York Ticaret Borsası

Demir cevheri demir çelik sektörünün en önemli girdisi olup fiyatları uluslararası piyasalarda belirlenmektedir. 2020 yılının Haziran ayında ortalama olarak 102,4 olan demir cevheri fiyatları yıllık %1,5 düşmüştür. Son 10 yıllık dönemde 40 dolar ile 187 dolar arasında işlem gören demir cevheri fiyatları koronavirüs salgını esnasında 83,40 dolara kadar gerilemiştir.

Dünya demir çelik sektörü koronavirüs salgını ile birlikte tedarik zincirleri ve küresel güvenin azalmasından, yatırım ve inşaat projelerinin ertelenmesine ek olarak tüketim faaliyetlerindeki düşüşten etkilenmiştir. Finansal piyasa dalgalanması ve petrol fiyatlarının düşmesi yatırımı daha da zayıflatmıştır. 2019'da beklenenden daha yavaş bir büyüme sonrasında, esas olarak koronavirüs nedeniyle, 2020'nin ikinci yarısında dünya demir çelik talebinde beklenenden daha az bir düşüş yaşanmaktadır.

Demir ve çelik sektörü otomotiv, inşaat ve makine sektöründe etkin olarak kullanılmaktadır. Bu çerçevede önümüzdeki dönemde bu sektörlerde yaşanacak gelişmeler demir ve çelik sektörünü de etkileyecektir. Ancak salgın nedeniyle oluşan talep kaybı demir ve çelik sektörünün uzun vadeli büyüme eğilimlerini değiştirmeyecektir.

Demir Çelik Sektörü

3. Türkiye Demir Çelik Sektörü

3.1. SWOT Analizi

Güçlü yönler

- Ülkenin coğrafi konumunun getirdiği lojistik ve stratejik avantajlar.
- Modern teknolojiye uygun rekabet gücü yüksek yeni tesisler.
- Dünya standartlarında üretim yapabilen, markalaşmış üretim.
- Kalite sistem sertifikasyonu tesis sayısının yaygınlığı, ihracat arzusu ve bilgisi.
- Hükümetin dış ticarete stratejik hedefleri.
- Ekonomik kriz dönemlerinde ayakta kalabilme gücü ve deneyimi.
- Avrupalı üreticilere kıyasla düşük maliyetler.

Zayıf yönler

- Doğal gaz ve elektrikte, tekel konumundaki tedarikçilere bağımlılık.
- Piyasadaki üretici sayısının fazla olması.
- Deniz kıyısında bulunmayan tesisler için lojistik maliyetlerin yüksekliği.
- Demiryolu altyapısının yetersizliği.
- Orta ve büyük işletmelerin büyüme zorunluluğu.
- AB çevre standartlarına uyum konusundaki eksiklikler.
- Katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin yetersizliği.
- Pazar dağılımının otomotiv ve inşaat sektörlerinde yoğunlaşması.
- Üniversitelerin modern üretim teknolojileri üzerindeki eğitim ve araştırma eksiklikleri.

Fırsatlar

- Avrupa'ya coğrafi yakınlık.
- Bölgesel otomotiv üretim üssü haline gelme eğilimi.
- Çelik sektörünün tümüyle özel sektör hüviyeti kazanması.
- Gelişmiş bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısı, bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması.
- Çok hızlı üretime dönüştürülebilecek mevcut kurulu kapasite.
- Genç nüfus yapısı ve yetiştirilebilecek insan gücü.
- Deprem bilinci ile inşaatlarda çelik yoğunluğunun artış eğilimi göstermesi.
- Türkiye'de çelik yapıların ve yapısal çelik kullanımının hızla yaygınlaşıyor olması.

Tehditler

- 2020'den itibaren korona salgınının Türkiye ve tüm dünyayı etkisi altına alması sebebiyle yaşanan talep zayıflaması.
- Çelik sektörünün en büyük ihracatçısı AB pazarına ihracatın 2020'den itibaren küçülmesi.
- MENA ülkelerinde yaşanan siyasi istikrarsızlıkların ihracatımızı daraltıcı etki yapması.
- ABD ve AB tarafından uygulanan ek vergi ve kotalar nedeniyle olumsuz dış talep koşulları.
- Döviz kurlarındaki yükselişin maliyetleri artırması nedeniyle kar marjının daralması.
- Rakip ülkelerin üreticilerine çok yönlü devlet yardımı sağlaması.
- Dış kaynağa bağlı yükselen enerji maliyetleri.
- Yetersiz çevre mevzuatı.

Demir Çelik Sektörü

3.2. Genel Bakış

Türkiye, 2019 yılında üretim bakımından Avrupa'da 2. ve dünyada 7. sırada yer alan önemli bir demir ve çelik üreticisidir. Demir çelik fabrikaları, bu tür hammadde üzerinde çalışan kapasiteler geliştirdiğinden, Türkiye küresel olarak en büyük hurda ithalatçısıdır. Daha geniş bir ifade ile Türkiye demir çelik üretiminin %68'i hurdadan üretilmektedir. Diğer bir üretim için girdi olan cevher ise nispeten daha az tercih edilmektedir. Bu durum firmalara demir çelik üretiminde hurda ve cevher fiyatlarının durumuna bağlı olarak maliyet avantajı ve dezavantajı sunmaktadır. Demir çelik ürünleri, 2019 yılında Türkiye'nin ihracatının üst sıralarında yer alarak toplam ihracat değerinin %7,7'ini oluşturmuştur.

Demir çelik sektörü inşaat, otomotiv, beyaz eşya ve makine sanayi gibi pek çok sektöre girdi sağlayarak ülke ekonomilerinin sanayileşmesinde lokomotif sektör olma özelliğine sahiptir. Türkiye'de demir çelik sektörü ihracat yoğun bir sektördür. 2018 yılında Türkiye demir çelik sektörü üzerinde en büyük etki döviz kurlarındaki dalgalanmalar ile yükselen enflasyondan kaynaklanmıştır.

2020 yılında Covid-19'un hem yurtiçi hem de küresel büyümeye etkisi ve demir çelik talebinin düşmesi, ticaret ve kur savaşları ile kotalar sektörü olumsuz etkilemesine rağmen Eylül ayından itibaren artan talep desteğiyle Türkiye'de ham çelik üretimi 2020 yılının ilk on ayında yıllık %4 artarak 29,1 milyon ton olmuştur. Önümüzdeki dönemde, Türkiye'de inşaat ve beyaz eşya talebinin artması ve iktisadi koşulların iyileşmesiyle birlikte demir çelik talebinin artacağını düşünüyoruz. Dünya Çelik Birliği'nin (Worldsteel) verilerine göre Ekim ayında ham çelik üretiminde ilk 10 ülke incelendiğinde Çin, Türkiye ve İran ham çelik üretiminde artış kaydeden ülkeler olduğu görülmektedir.

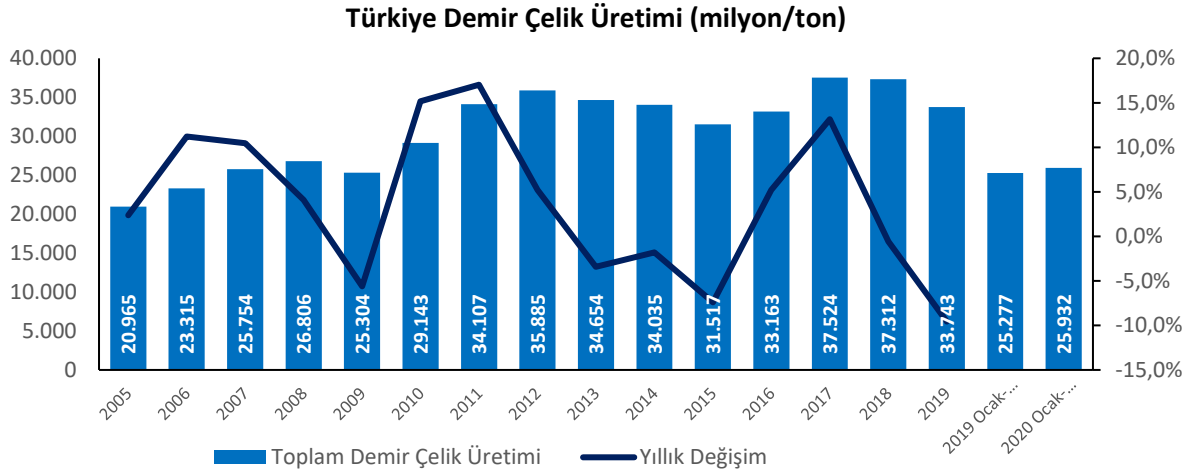
2020 yılının son çeyreğinde artan üretim ve ürün karlılıkları nedeniyle 2021 yılında iç pazarda demir çelik talebinin güçlü kalmaya devam edeceğini düşünüyoruz. Diğer taraftan AB'den ilave kota uygulamaları ve Çin'de artan üretim hacmi nedeniyle yükselen talep kaynaklı 100 dolar/ton üzerinde seyreden demir cevheri fiyatlarındaki artışlar sektör için ana riskler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3. Demir Çelik Üretimi

Demir çelik, Türk metal ana sanayi sektörüne hakim olup, üretimin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Sektör, 2016 yılında toparlanma eğilimine girmiş ve üç yıllık düşüşün ardından büyümeye devam etmiştir. Türkiye'nin toplam demir çelik üretimi 2017 yılında tüm zamanların en yüksek seviyesi olan 37,5 milyon tona yükselmiştir. Bu rekor üretimin ardından Türkiye'nin toplam demir çelik üretimi 2019 yılında bir önceki yılın aynı dönemine göre %10 düşerek 33,7 milyon tona gerilemiştir. Türkiye'deki üretim düşüşü son yıllarda iç talepten kaynaklanmıştır.

Türkiye'nin toplam demir çelik üretimi pandeminin daraltıcı etkilerine rağmen 2020 yılının Ekim ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %19,4 oranında artışla 3,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde 2,8 milyon iç tüketim gerçekleşmiştir.

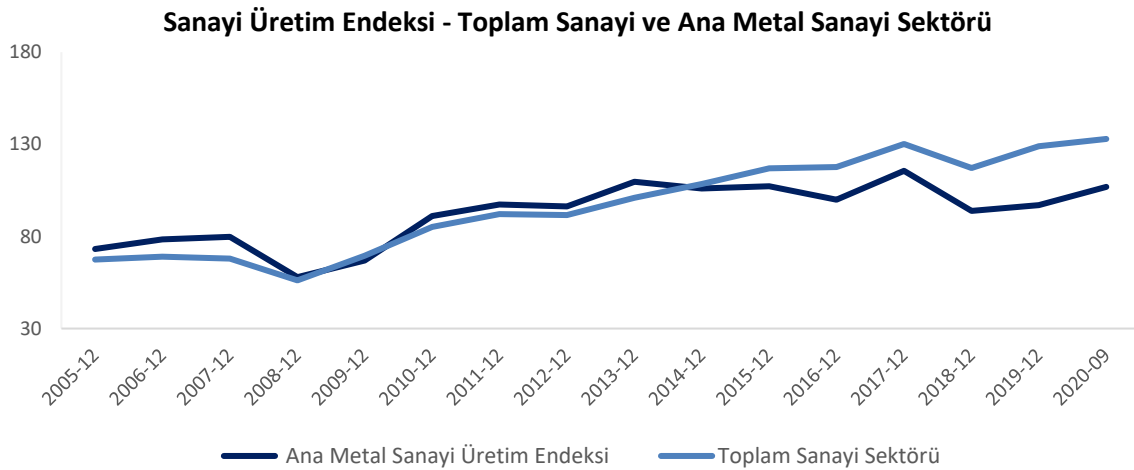
Demir Çelik Sektörü

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

Özellikle 2019 yılında devam eden iç talep daralması ve küresel olarak artan korumacılık önlemlerine bağlı olarak zorlaşan dış satım koşulları yüzünden demir çelik üretiminde %10 seviyesinde düşüş yaşanmıştır. Türkiye, küresel olarak ilk on demir çelik üreticisi ülkeler arasındaki sekizinci sıradaki yerini 2019 yılından beri korumakla birlikte bu on ülke arasında demir çelik üretimini en çok artıran ülke olmuştur.

Son yıllarda demir ve çelik sektörünün egemen olduğu Türk metal ana sanayi sektörü, küresel sanayi eğilimlerini ve yerel ekonominin büyüme hızını takip etmektedir. Küresel demir çelik sektörünün toparlanması ve kamunun geniş ölçekli altyapı ve diğer kamu-özel ortaklığı projeleri ile güçlü bir büyüme potansiyeli sunmaktadır.

Kaynak: TÜİK

Türkiye ana metal üretiminde yaşanan geniş dalgalanmalarla birlikte, TÜİK tarafından ölçülen Türkiye'de ana metal sanayi üretim endeksi (2015 = 100 bazında) çeşitli aşamalardan geçmiştir. İlk olarak, 2008 yılında küresel krizin başlangıcında, endeks 80 seviyesinden keskin bir şekilde düşmeye başlamıştır.

Demir Çelik Sektörü

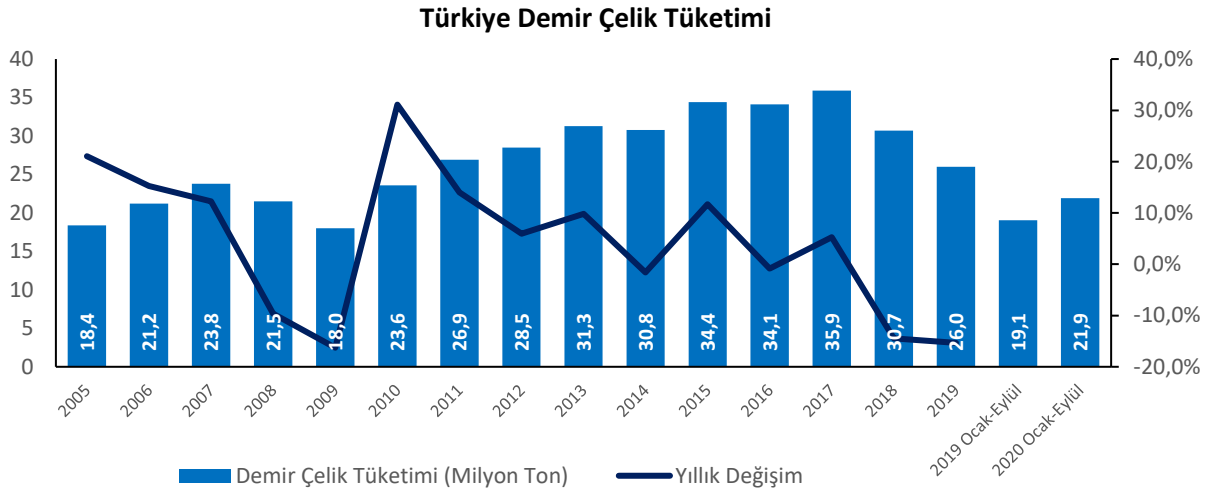
Ardından 58 civarında dalgalanmış olup istikrarlı ekonomi sayesinde endeksin 2008-2017 yılları arasında %100 oranında arttığı bir döneme girilmiştir. 2018 yılının ikinci yarısı itibarıyla, yüksek korumacılık eğilimlerine ek olarak Türk Lira'sının değer yitirmesi ve daralan iç talep yüzünden demir çelik sektörü için zor bir yıl olmuştur. 2020 yılının Eylül ayı itibarıyla ana metal üretim endeksi 2019 yıl sonuna göre %10,2 yükselirken, sanayi üretim endeksi ise aynı dönemde %3,1 yükselmiştir.

Ana metal sanayi sektörünün üretiminde Ağustos 2020 itibarıyla, sosyal sigortalar verilerine göre 170 bin kişi istihdam edilirken, ana metal sanayi üretiminde çalışanların günlük ortalama kazancı 220 TL'dir.

3.4. Demir Çelik Tüketimi

Türkiye demir ve çelik sektörü uzun yıllara dayanan deneyimi ve uluslararası pazarlarda rekabet üstünlüğünü sağlayan güçlü teknoloji alt yapısına sahiptir. Esnek ve dinamik bir karar alma mekanizması ile güvence altına alınan sektör özel sektör hâkimiyetindedir. Türkiye demir çelik sektörü gelişmiş otomotiv, beyaz eşya ve tersane sektörlerinin yanı sıra gelişen altyapı ve konut inşaatı üretimlerinden gelen talebe karşılık vermektedir.

Türkiye demir çelik sektörü tüketimi genel sanayi üretim sektörlerindeki düşüş ve yükselen faiz oranları nedeniyle 2019 yılında yıllık %15,3 oranında daralmıştır. 2009-2017 yılları arasında demir çelik sektörü tüketimi 17,9 milyon ton artarak %99 büyümüş ve toplam 35,7 milyon tona ulaşmıştır. Diğer bir deyişle, Türkiye demir ve çelik sektörü tüketimi sekiz yılda iki katına yakın büyümüştür.

Kaynak: Çelik İhracatçıları Birliği

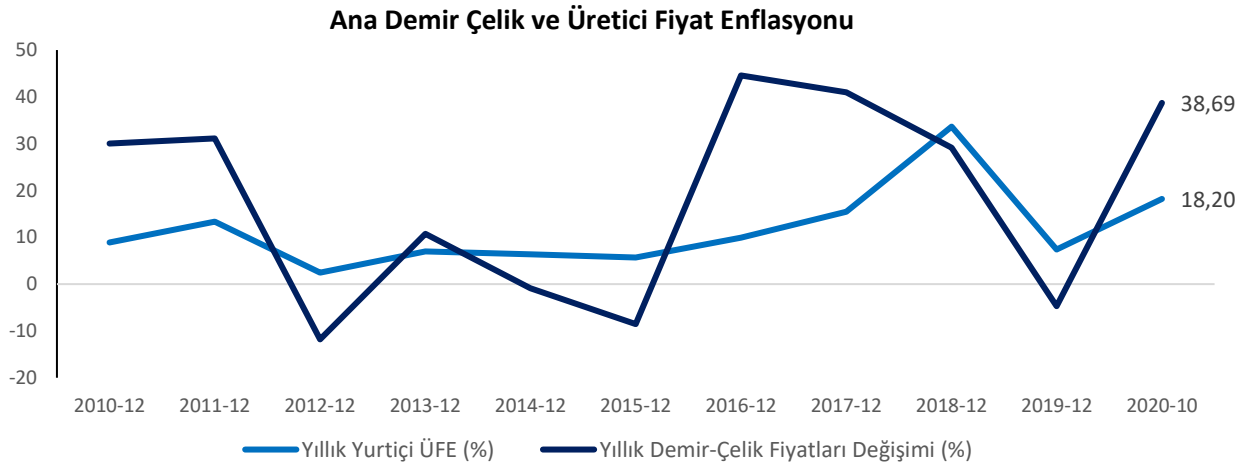
Türkiye'nin demir çelik sektörü 2018 yılından yaşanan tüketim daralmasını ihracat ile telafi etmişti. Ancak 2019 yılında devam eden iç talep daralması ve küresel korumacılık nedeniyle 2018 yılındaki %14,5'lik demir çelik sektörü tüketim daralmasına ek olarak 2019 yılında da %15,3'lük bir azalış daha yaşanmıştır.

Demir Çelik Sektörü

2020 yılının Ocak-Ekim döneminde Türkiye'nin toplam demir çelik tüketimi otomotiv ve inşaat sektörlerinde devam eden toparlanma desteğiyle yıllık %16,2 artışla 24,4 milyon ton seviyesine yükselmiştir. Tüketime yaklaşık %50'si ithalatla karşılandığı ve bu sebeple kapasite kullanım oranının yeterince artmadığını da belirtmek isteriz.

Türk Lirasında yaşanan değer kaybı, demir çelik talebinin toparlanmasını engelleyen faktörlerin başında geliyor. Türkiye'nin demir çelik üretiminde ithalatın büyük paya sahip olduğu ve üretilen demir çelik maliyetinin döviz cinsi girdisinin yaklaşık %70-80 olması nedeniyle Lira'nın dolar ve euro karşısında zayıflaması fiyatların yükselmesinin önemli nedenidir.

Demir çelik üreticileri artan hammadde maliyetlerinin önemli bir bölümünü telafi etmek için maliyet artışlarını satış fiyatlarına yansıtmak zorunda kalmıştır. 2017 yılında ise %41 artan ana demir çelik fiyatları 2018 yılında %29 yükselmiştir. 2010–2019 yılları arasında Türkiye'de ana demir çelik üretici fiyatları yıllık ortalama %14,83 artmıştır. 2020 yılının Eylül ayında ise geçen senenin aynı döneminde 92 dolar/ton olan demir cevheri fiyatları %5 artarak 97 dolar/ton a yükselmiştir. Aynı zamanda, üretici fiyat enflasyonu da yıllık ortalama %10,57 artmıştır.

3.5. Demir Çelikte Dış Ticaret

Türkiye demir çelik sektörünün ihracata yönelik yapısı ve coğrafi olarak Avrupa'ya yakın olması demir çelik üreticileri için birçok fırsat barındırmaktadır. Türkiye'de demir çelik sektörü sadece ülke ekonomisindeki ana itici güçlerden biri değil, aynı zamanda Türkiye'nin ihracata dayalı önemli imalat sektörünün başındadır. Türkiye, küresel olarak önemli bir demir çelik üretim merkezi olup demir çelik üretiminde dış ticaret açığı vermektedir. Sektör yılda yaklaşık 49,5 milyon ton üretim kapasitesine sahiptir.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre demir çelik ithalatı, 2019 yılında Türkiye'nin toplam ithalatının %7,4'ünü gerçekleştirmiştir. Aynı yıl, yaklaşık 33,7 milyon ton toplam üretime ek olarak 14,3 milyon ton demir çelik ithal edilmiştir.

Demir Çelik Sektörü

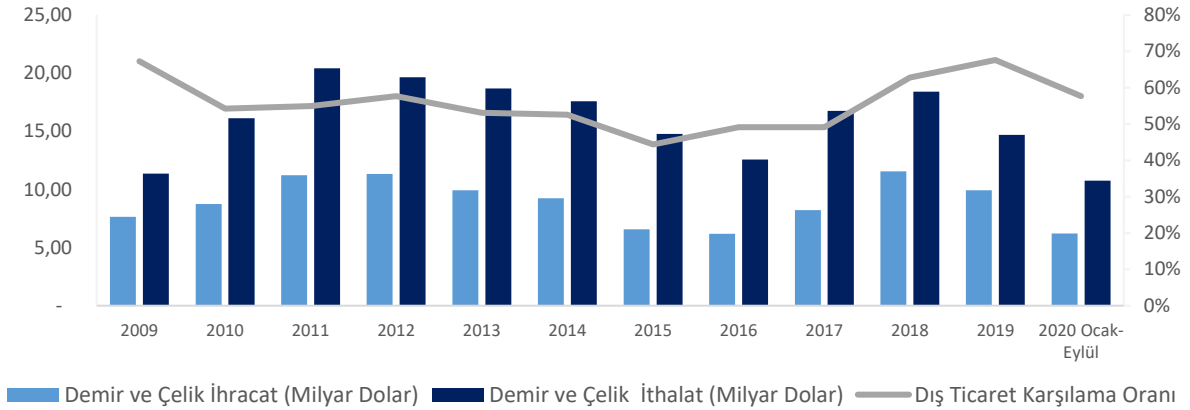
Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre demir çelik ihracatı, 2019 yılında Türkiye'nin toplam ihracatının %7,7'sini gerçekleştirmiştir. Aynı yıl 13,8 milyar dolar ihracat gerçekleştiren sektör 21,2 milyon ton demir çelik ihraç edilmiştir.

2019 yılında Türkiye'nin demir çelik ihracatı miktar bazında bir önceki yıla göre %0,5 azalarak 21,2 milyon tona gerilemiştir. Toplam demir çelik ithalatı miktar bazında bir önceki yıla göre %10,1 azalarak 14,3 milyon tona gerilemiştir.

2020 yılının Ekim ayında sektörün ihracatı miktar bazında %1,6 azalarak 1,5 milyon ton, değerinde ise %0,2 düşüşle 791 milyon dolara geriledi. Ocak-Ekim döneminde ise, 2019 yılının aynı dönemine kıyasla miktar itibarıyla %10,5 azalarak 13,3 milyon ton, değer itibarıyla %18 düşüşle 6,8 milyar dolar seviyesine indi. İthalat ise Ekim ayında, geçen yılın aynı ayına göre, miktar yönünden %2,2 artışla 963 bin tona ulaşırken, değerinde %3,1 azalışla 628 milyon dolara geriledi. Yılın 10 aylık döneminde ise ithalat, bir önceki yılın aynı dönemine göre, miktar yönünden %8,2 artışla 10,4 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu dönemde ithalat değer yönünden %4,2 azalarak 6,2 milyar dolar oldu.

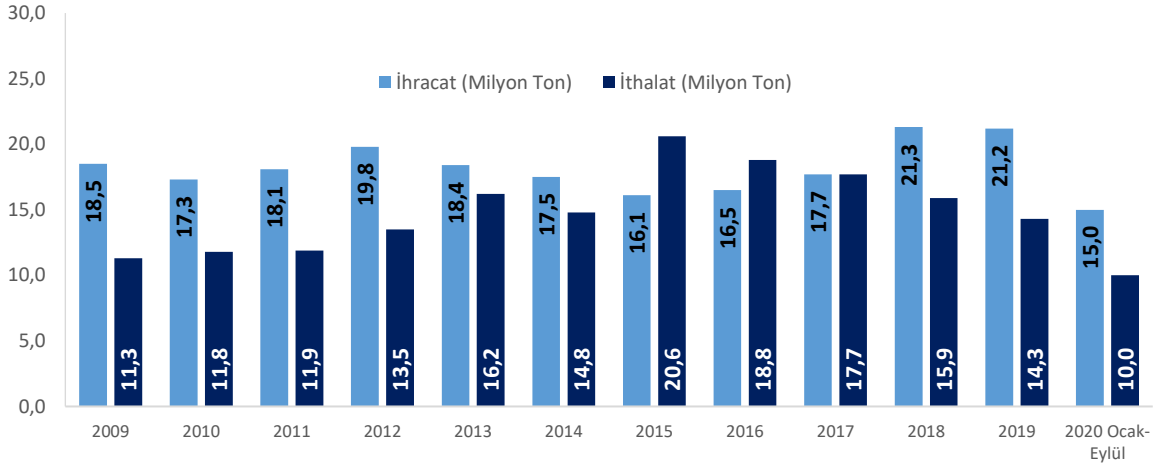
Ocak-Ekim 2019 döneminde %127 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, bu yılın 10 aylık döneminde ise %109 seviyesine geriledi.

Türkiye Demir ve Çelik İhracat ve İthalatı (Değer Bazında)

Kaynak: TÜİK

Türkiye Demir ve Çelik İhracat ve İthalatı (Miktar Bazında)

Kaynak: Çelik İhracatçıları Birliği

Demir Çelik Sektörü

2020 yılının ilk dokuz ayında Türkiye'nin demir çelik ihracatında ilk 20 ülkenin toplam rakamı 4,9 milyar dolardır. 2020 yılının ilk dokuz ayında Türkiye'nin demir çelik ihracatında en yüksek payı alan ülke %8,1 ile İsrail'dir. İsrail'i İtalya ve İspanya takip etmektedir.

Avrupa Birliği'ne yapılan çelik ihracatı korumacı politikalar sebebiyle 2019 yılında %19,4 ve 2020 yılının ilk 3 çeyreğinde toplam %24,9 düşüş göstermiştir. Demir çelik sektörünün ihracatında en önemli Pazar payına sahip Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin çelik ihracatını kısıtlayıcı mevcut kotalarını önümüzdeki sene için aşağı çekme kararı almıştır.

Ayrıca, 2020 yılı Kasım ayında Avrupa Çelik Birliği'nin (EUROFER) talebi üzerine Avrupa Birliği Komisyonu geçmişe yönelik vergi uygulamak için Türkiye'den yapılan ithalatın kayıt altına alınacağını duyurmuştur. Böylece, anti-damping kararı alınması halinde Türkiye'den 14 Kasım 2020 tarihinden itibaren yapılan ithalata vergi uygulanması söz konusu olabilecektir.

2020 Yılı Ocak Eylül Türkiye'nin Demir ve Çelik İhracatında İlk 20 Ülke		
Ülke	Değer (Bin Dolar)	Pay
İsrail	501.463	8,1%
İtalya	470.347	7,6%
İspanya	379.390	6,2%
Yemen	325.228	5,3%
Mısır	309.572	5,0%
Fas	226.328	3,7%
Belçika	225.312	3,7%
Irak	216.259	3,5%
ABD	209.258	3,4%
Romanya	180.574	2,9%
Hollanda	138.534	2,2%
Bulgaristan	135.962	2,2%
Hong Kong	131.256	2,1%
Singapur	122.268	2,0%
Yunanistan	119.052	1,9%
Ukrayna	94.842	1,5%
Almanya	89.639	1,5%
Portekiz	75.081	1,2%
Etiyopya	70.694	1,1%
Senegal	69.261	1,1%
TOPLAM	6.162.558	

Kaynak: Trademap (72 GTİP kapsamındaki dış ticaret verileri baz alınarak hazırlanmıştır).

2020 yılının ilk dokuz ayında Türkiye'nin demir çelik ithalatında ilk 20 ülkenin toplam rakamı 3,4 milyar dolar iken en yüksek payı alan ülke %6,6 ile Rusya'dır. İkinci en yüksek payı alan ülke ABD iken üçüncü Birleşik Krallık olmuştur.

Demir Çelik Sektörü

Küresel pazarın entegre bir parçası olan Türkiye'nin demir çelik sanayisi, dünyanın en büyük çelik üreticisi ve tüketicisi olan Çin'in politikasına bağlıdır. 2020 yılında, küresel demir çelik sanayisinde bir iyileşme, Çin'deki altyapı ve inşaat piyasalarından gelen güçlü talebin sayesinde olmuştur. Çin hükümeti ayrıca, düşük kaliteli fırınların faaliyetlerine son vermek için harekete geçti. Bu fabrikalarda fazla kapasiteyi azaltmayı, kirlilikle mücadele ve güvenlik önlemlerini iyileştirmeyi amaçlayan toplam demir çelik üretimine katkı sağlayacaktır.

2020 Yılı Ocak Eylül Türkiye'nin Demir ve Çelik İthalatında İlk 20 Ülke		
Ülke	Değer (Bin Dolar)	Pay
Rusya Federasyonu	719.746	6,6%
Amerika Birleşik Devletleri	400.768	3,7%
Birleşik Krallık	262.279	2,4%
Ukrayna	251.574	2,3%
Hollanda	171.849	1,6%
Belçika	276.396	2,5%
Almanya	229.887	2,1%
Kore Cumhuriyeti	176.447	1,6%
Fransa	157.447	1,4%
Romanya	120.621	1,1%
Çin	131.830	1,2%
İtalya	105.823	1,0%
Japonya	64.578	0,6%
İspanya	78.805	0,7%
İsveç	43.463	0,4%
Libya	30.084	0,3%
Litvanya	63.903	0,6%
Kanada	37.183	0,3%
Endonezya	45.546	0,4%
Danimarka	36.693	0,3%
TOPLAM	10.863.483	

Kaynak: Trademap (72 GTİP kapsamındaki dış ticaret verileri baz alınarak hazırlanmıştır)

3.6. Demir ve Çelik Sektöründe Finansman Yapısı

Türkiye son yıllarda yaşanan zorluklarının üstesinden gelerek güçlü bankacılık sektörü performansını korumuştur. Türkiye'deki bankacılık sistemi, imalat sektörü de dahil olmak üzere Türkiye ekonomisinin temel itici güçleri olan hem tüketici hem de imalat sektörlerine sürekli artan finansman sağlanması üzerinde odaklanmaktadır. Ancak takipteki krediler, Türk Bankacılık Sektörü'nün yakın gelecekte özellikle demir çelik sektöründe dikkat etmesi gereken temel zorluklardan biri olmaya devam etmektedir.

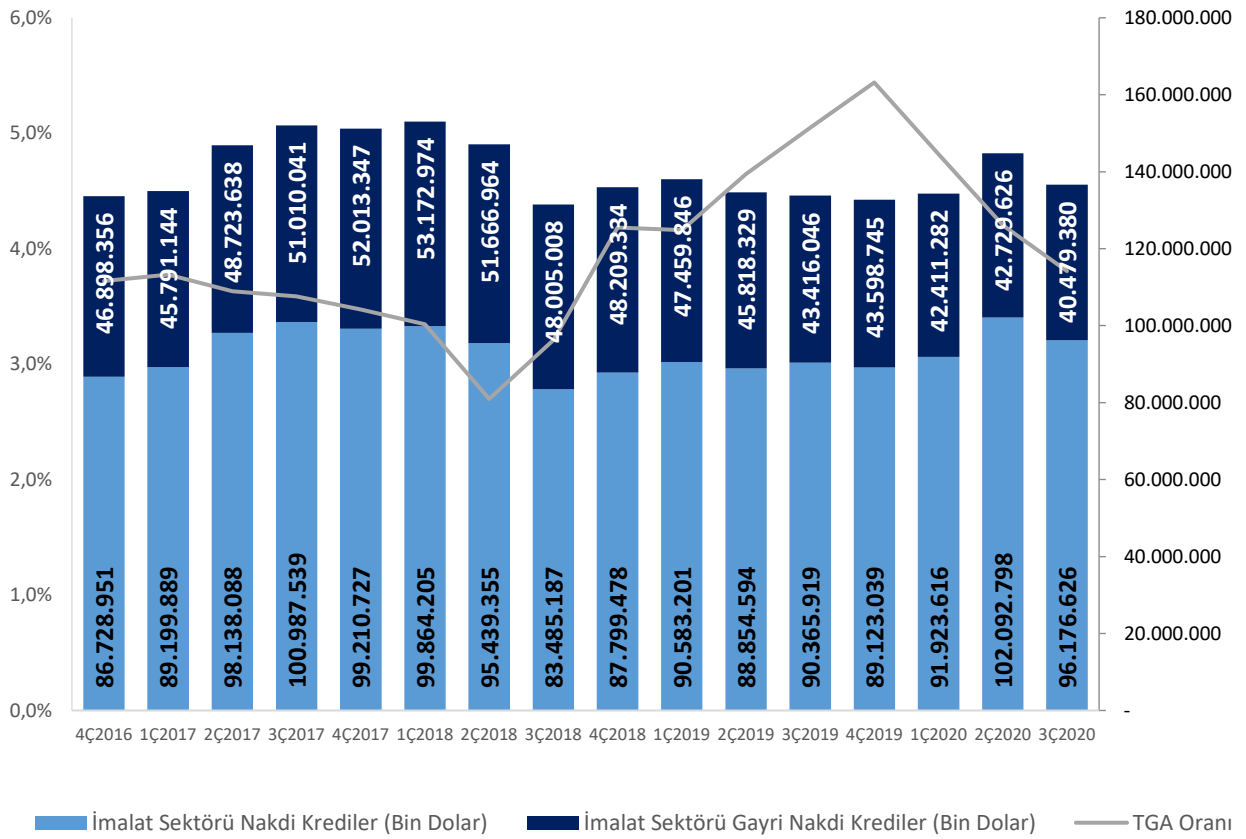
İmalat sektörü için kullanılan nakdi krediler 2019 yılında %1,5 oranında artarak 89,1 milyar dolara ulaşmıştır. Nakdi krediler dolar bazında 2017 yılında %14,4 ancak 2018 yılında %11,5 oranında daralmıştır.

Demir Çelik Sektörü

Sektörün nakdi kredi büyümesi 2019 yılının ilk çeyreğinde %3,2 oranında artarak 90,5 milyar dolara yükselmiştir. 2019 yılının ikinci çeyreğinde %1,9 oranında azalarak 88,8 milyar dolara düşmüştür. 2020 yılının ikinci çeyreğinde ise 102,1 milyar dolara ulaşmıştır.

İmalat sektörüne verilen gayri nakdi krediler 2020 yılı ilk çeyreğinde 42,4 milyar dolara ulaşmış olup, 2020 yılının ikinci çeyreğinde %0,8 oranında artmıştır. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde ise gayri nakdi krediler %5,3 daralmış olup 40,5 milyar dolar seviyesine gerilemiştir. Gayri nakdi krediler yatırımlara teminat olarak kullanıldığından dolayı önem arz etmektedir.

Türkiye'de İmalat Sektörü Kredileri ve TGA oranı (2016-2020)

Kaynak: BDDK

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, imalat sektörüne verilen kredilerin takipteki alacaklara oranı %5,4 olan sektör ortalaması ile aynı seviyededir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre 2020 yılının üçüncü çeyreğinde sektörün tahsili gecikmiş alacak oranı 2019 yıl sonuna göre %5,4'den %3,8'e düşmüştür. Aynı dönemde bankacılık sektörünün tahsili gecikmiş alacak oranı ise %4,1 olmuştur.

En son yayınlanan Ekim ayı verilerine göre ise sektörün takipteki kredi oranı %3 iken sektörün takipteki kredi oranı %3,97 olarak açıklanmıştır.

Demir Çelik Sektörü

Türkiye’de demir çelik sektörünün önde gelen ve Borsa İstanbul (BİST)’e kayıtlı firmaları Ereğli Demir Çelik A.Ş., İskenderun Demir Çelik A.Ş., Kardemir A.Ş., Borusan A.Ş., İzmir Demir Çelik A.Ş., Erbosan A.Ş., Bursa Çelik A.Ş., Özbal Çelik A.Ş., Tuğçelik A.Ş.’yi konsolide ettiğimizde aşağıdaki tabloda yer alan mali verilere ulaşmaktayız:

Demir Çelik Sektörü / Finansman Yapısı			
	2018	2019	09/2020
Net Satışlar (milyon TL)	58,929	59,569	45.447
Net kar/net satışlar	18 %	9 %	3 %
Öz varlık (milyon TL)	52.570	55.027	70.800
Net işletme sermayesi (milyon TL)	22,377	20,369	27,022
Cari Oran	220 %	193 %	199 %
Likidite Oranı	130 %	114 %	129 %
Borçlanma oranı	56 %	63 %	62 %

Kaynak: Kamuyu Aydınlatma Platformu

Yukarıdaki konsolide tabloya göre, net satışların 2019 yılında bir önceki yıla göre %1 arttığı görülürken, 2020 yılı 9 aylık geçici verilerinin ise önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında ancak %0,30 oranında arttığı anlaşılmaktadır.

Konsolide edilen firmalar arasında toplam cironun yaklaşık %50’sini Ereğli Demir Çelik A.Ş. ve %30’unu İskenderun Demir Çelik A.Ş. oluşturmaktadır. İskenderun Demir Çelik A.Ş., Ereğli Demir Çelik A.Ş.’nin bağlı ortaklığıdır. Karlılık oranı 2019’da önceki yıla göre düşmesine rağmen yüksek seviyesini sürdürmüş, ancak 06/2020 geçici verilerine bakıldığında vasat seviyede belirlenmiştir. Konsolide edilen firmalar arasında yıllar itibariyle karın yarıdan fazlası Ereğli Demir Çelik A.Ş.’ye aittir. Çelik fiyatlarının 2021 yılında %15 artacağı ve aynı zamanda talebinde artacağı beklentimize göre Erdemir’in satış gelirlerinin de yıllık bazda büyüme kaydedeceğini öngörüyoruz. Diğer taraftan demir cevheri fiyatlarının da 140 dolar/ton a yükseleceği beklentimize paralel hammadde maliyetlerindeki artışında devam edeceğini öngörüyoruz.

Sektörde dikkat çeken bir başka husus güçlü öz varlık yapılarıdır, dönemler itibariyle özvarlığın aktifin finansmanındaki payı ortalama %60’dır. Sektörde toplam özvarlığın yarıdan fazlasını Ereğli Demir Çelik A.Ş. oluşturmaktadır. Borçlanma oranları yıllar itibariyle makul seviyelerdedir.

Net işletme sermayesi sektörün güçlü özvarlığı paralelinde yıllar itibariyle pozitif seviyesini sürdürmüş olup, stokları karşılamaktadır. Cari ve likidite oranları 2019 yılında azalmış olmasına karşın yıllar itibariyle kabul edilebilir seviyelerdedir.

Sonuç olarak, Ereğli Demir Çelik A.Ş. ve İskenderun Demir Çelik A.Ş.’nin üyesi bulunduğu OYAK grubu Türkiye’de demir-çelik sektörünün önemli bir bölümünü oluşturmakta olup, sektörün mali yapısı halen olumlu görünüm arz etmektedir.

Demir Çelik Sektörü

4. Genel Değerlendirme ve Geleceğe Yönelik Beklentiler

Demir çelik sektörü, hem ekonomik büyümede önemli bir paya sahip iken hem de düşük orta ve yüksek teknoloji sektörleri ile güçlü bir bağlantıya sahiptir. Bu bağlantılar Türkiye'nin küresel demir çelik sektöründe güçlü üretici firmalardan biri olmasını sağlamıştır. Demir çelik sektörü, otomotiv, alüminyum, inşaat, metal, beyaz eşya ve makine gibi birden fazla sektörle yakın ilişkisi nedeniyle ülke ekonomilerinde lokomotif sektör olarak kabul edilmektedir. TÜİK tarafından 2020 yılı için yayınlanan resmi fiyat endeksindeki resmi ağırlıklara göre tüm üretim maliyetlerinin %9,8'ini ana metaller oluşturmaktadır.

Türkiye'nin demir çelik sektörü üretim kapasitesi, 2000'li senelerin başında yaklaşık 20 milyon ton seviyelerinde bulunuyor iken 2005 yılından sonra yapısal çelik ve yassı üretimine yönelik yapılan yatırımlar sayesinde büyüme göstermiş ve 30 milyon ton civarına ulaşmıştır. Ardından yaşanan kapasite artışlarıyla 2016 yılında 51 milyon ton kapasiteye ulaşmıştır. Ancak, son dönemlerde gerçekleşen iyi olmayan pazar koşulları yüzünden kapasite artış hızı yavaşlamış, hatta durma ve azalma noktasına gelmiştir. Söz konusu durmada, damping uygulamasının artmasının demir çelik fiyatlarında yaratmış olduğu baskı ilk neden olarak sayılabilir. 2019 yılında %68,2 kapasite kullanım oranı ile üretim yapılan sektörde, yaklaşık 16 milyon ton kurulu kapasite atıl kalmıştır.

Türkiye demir çelik sektörü küresel olarak 2001 yılında en büyük onuncu üretici iken 2019 yılında sekizinci sıraya yükselmiştir. Ayrıca Türkiye, Avrupa'nın en büyük ikinci üreticisidir. Coğrafi konumu sayesinde endüstriyel pazarlardan gelen talepleri hızlı ve zamanında karşılayabilmektedir. Buna ek olarak Türkiye demir çelik sektörü üretiminin %68'i elektrik ark fırınları ile yapılmaktadır. Bu üretim yöntemi ile yapılan demir çelik üretimi çevre dostu olup bu oran küresel olarak ortalama %29 seviyelerindedir.

Dünya üretiminde şirketlerin sıralaması (2019)			
Sıralama	Şirket	Milyon Ton	Aldığı Pay
1	ArcelorMittal	97,31	5,2%
2	China Baowu Group	95,47	5,1%
3	Nippon Steel Corporation	51,68	2,8%
4	HBIS Group	46,56	2,5%
5	POSCO	43,12	2,3%
6	Shagang Group	41,1	2,2%
7	Ansteel Group	39,2	2,1%
8	Jianlong Group	31,19	1,7%
9	Tata Steel Group	30,15	1,6%
10	Shougang Group	29,34	1,6%

Kaynak: Dünya Çelik Birliği

Küresel demir çelik üretiminde en büyük yirmi firmanın toplamın %27'sini oluşturmaktadır. 2019 yılı üretim verilerine göre ArcelorMittal 97,3 milyon ton üretim ve %5,2 pay ile küresel olarak en büyük demir çelik üreticisidir.

Demir Çelik Sektörü

Aynı yıl üretim verilerine göre China Baowu Group ise 95,5 milyon ton üretim ve %5,1 pay ile ikinci, Nippon Steel Corporation ise 51,7 milyon ton ve %2,8 pay ile üçüncü sıradadır. En çok üretim yapan şirketler sıralamasında Türkiye’den Erdemir 8,61 milyon ton üretim ile yer almakta olup küresel olarak kırk altıncı sırada yer almıştır.

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği verilerine göre, Türkiye demir çelik üretimi 2020 yılının Haziran ayında yıllık %3,8 artmıştır. Ancak koronavirüsün etkileri nedeniyle yılın ilk yarısında yıllık bazda %4,1 oranda azalmıştır. Bu düşüşte Nisan ve Mayıs aylarında ortalama %26 gerileme etkili olmuştur. Küresel olarak bakıldığında ise 2020 yılının ilk yarısında yıllık demir ve çelik üretimi %6 azalarak 873 milyon ton olmuştur. 2020 yılının ilk yarısında küresel olarak Çin, Hindistan ve Japonya ilk üç sırayı paylaşmıştır.

Koronavirüs salgınının ardından yurt içinde ekonomik aktiviteyi desteklemek amacıyla açıklanan Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi kapsamında, muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan, Mayıs ve Haziran ödemelerinin altışar ay ertelenmesinden yararlanabilecek sektörler arasında demir çelik sektörü de yer alıyor.

TÜİK verilerine göre, 2020’nin ilk çeyreğinde çelik ürünleri ihracatında en fazla düşüş sektörün en büyük ihraç pazarı olan AB ülkelerine yönelik ihracatta kaydedildi. Nisan ayında AB’ye yapılan ihracattaki gerileme %32,5 olurken, Ocak-Nisan döneminde %44,4 düzeyinde gerçekleşti. AB çelik sektörüne yönelik ek vergi ve kota uygulamalarını son dönemde de sürdürürken, Türkiye, 25 Mayıs 2020 tarihinde AB uygulamalarının ihracat üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak ve ikili ticareti dengelemek amacıyla, AB’den yapılan bazı çelik ürünlerinin ithalatına %9-17 aralığında ilave vergi uygulayabileceğini bildirdi.

Türkiye’nin demir çelik üretimi Haziran ayı itibarıyla Almanya’nın üzerinde olup aylık olarak Avrupa’nın en çok üretim yapan ülkesi olmuştur. Bu üretim hacmi salgın döneminde yaşanan etkileri kapatmaya yetmemesine rağmen 2020 yılının son çeyreği için olumlu sinyaller vermiştir. Türkiye’nin demir ve çelik tüketimine bakıldığında ise 2020 yılının ilk dokuz ayında yıllık bazda %14,9 artış olmuştur. Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 29 Mayıs 2020 tarihinde AB Komisyonu tarafından Dünya Ticaret Örgütü’ne iletilen bildirimde göre AB’nin kısıtlamalarını artıracak ve bu durumun AB’ye yönelik ihracatın önemli ölçüde gerilemesine yol açabileceğini ifade etmiştir.

Salgın nedeniyle çeliğin başlıca alıcısı olan otomotiv, inşaat ve elektrikli makine gibi sektörlerde üretim kesintilerinin yaşandığı, hatta bazı ülkelerde üretimin durma noktasına geldiği gözleniyor. Stokların ulaştığı yüksek seviye göz önünde bulundurulduğunda, çelik üreticilerinin de stok seviyelerinde denge sağlamaya yönelik girişimlerde bulunmasının ve üretim kesintilerine gitmelerinin söz konusu olabileceği değerlendiriliyor. Dünyadaki en büyük çelik tüketicisi olan Çin’in endüstriyel bölgelerinde üretim ve tedarik konusunda aksaklıklar yaşanması metal fiyatları üzerinde aşağı yönlü baskı artırıyor. Küresel ekonomik aktivitenin daraldığı böyle bir ortamda, rekabet koşullarının daha da zorlaşması ve girdi temininde dışa bağımlılığın yüksek olduğu sektörde döviz kurlarındaki yükselişin maliyetler üzerinde yukarı yönlü baskı yaratması kâr marjlarının daralmasına yol açıyor. Bu durum, önümüzdeki dönemde çelik sektöründeki yatırımların ertelenebileceğine işaret ediyor.

Demir Çelik Sektörü

Avrupa Birliği'nin kota uygulamalarına ek olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin vergi uygulamaları göz önünde bulundurulduğunda demir ve çelik sektörü dış ticarete konu olmaktan daha çok yerelleştiği gözlenmiştir. Bu kapsamda hemen hemen her ülke kendi üretimini öncelikle kendi içinde tüketim, ardından ihracata yönelmektedir. Bunun yanı sıra demir ve çelik sektörü özellikle Çin'in sahip olduğu teşvikler ile koruması nedeniyle uluslararası ticaret tarafında anti damping soruşturmalarına yoğun şekilde konu olmaktadır.

Dünya Çelik Birliği, Ekim ayı ortasında, daha önce %6,4 olarak açıkladığı 2020 yılı küresel çelik talebindeki daralma tahminini Çin ekonomisindeki toparlanmaya bağlı olarak %2,4 olarak güncelledi. 2021 yılı içinse küresel çelik talebinde %4,1 oranında büyüme öngörülüyor. Gelişmiş ülkelerin talebinin bu yıl %15 oranında gerileyeceği, 2021'de ise %8 artacağı tahmin ediliyor. Çin hariç gelişmekte olan ülkeler için talepteki değişimin 2020 ve 2021'de sırasıyla -%12 ve %11 olması bekleniyor.

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği'ne göre, sektörün yılın ikinci yarısında olumlu bir performans sergilemesini beklerken, Haziran ayından itibaren artış eğilimine giren yurt içi çelik tüketiminin, salgın sürecindeki kayıplarını telafi edebilmesi açısından yurtiçi üretim ile karşılanmasının kritik önem taşımaktadır.

Türkiye özelinde bakıldığında ise Rusya ve Çin ile fiyat odaklı kuvvetli rekabet yerel üreticiler üzerinde ithalat baskısı yaratmaktadır. Türkiye'de Erdemir ve Kardemir grubu yüksek ısılı fırına dayalı üretim yapmakta olup diğer tesisler elektrikli ark ocaklı tesis ile üretimlerini gerçekleştirmektedirler. Demir ve çelik üretimi oksijen fırını ve elektrikli ark ocağı tabanlı olmak üzere farklılaşmaktadır. Bu kapsamda bazik oksijen fırını ile yapılan üretim için demir cevheri girdi olarak kullanılmaktadır. Elektrikli ark ocaklı tesislerde ise hurda, üretim için girdi olarak kullanılmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'de üretimin büyük bölümü hurdaya dayalı yöntem ile gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle hurda çelik fiyatları ile kok kömürü ve demir cevherinin küresel fiyatları yurt içi üretim maliyetlerini etkilemektedir.

Yurt içinde ise demirçelik üretimi imalat, otomobil ve inşaat sektörü tarafından tüketilmektedir. Türkiye'de demir ve çelik üretimi İskenderun, Marmara, Karadeniz ve İzmir bölgesinde yoğunlaşmıştır. Türkiye'de inşaat sektörünün ve alt yapı projelerinin son dönemlerde nispeten yavaşlamasının bir sonucu olarak demir ve çelik sektörünün tüketiminde daralma beklenmektedir. Küresel demir çelik üretiminin ve talebinin 2020 yılında yaklaşık %3 daralması muhtemeldir.

AÇIKLAMA:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Bu rapor, A&T Bank Ekonomik Araştırmalar tarafından sadece bilgi amaçlı olarak hazırlanmıştır. Sunulan bilgilerin yayım tarihi itibarıyla yanlış/yanıltıcı olmamasına özen gösterilmiş olmasına karşın, A&T Bank bilgilerin doğru ve tam olmasından sorumlu değildir. Bu raporda yer alan bilgiler herhangi bir uyarı yapılmadan değişebilir. A&T Bank ve kurum çalışanları bu raporda sunulan bilgilerin kullanılmasından kaynaklanabilecek herhangi bir doğrudan ve dolaylı zarardan ötürü hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Telif hakkı saklıdır, herhangi bir amaçla A&T Bank'ın izni olmadan raporun tamamı veya bir kısmı başka bir yerde yeniden yayımlanamaz, dağıtımı yapılamaz. Tüm hakkı saklıdır.